

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกใน

ชุมชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) อำเภอไพศาลี

จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย นายธีรปณกรณ์ ศุภกิจโยธิน ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.อดิศักดิ์ สัตย์ธรรม (2) รองศาสตราจารย์สมโภช รติโอพาร
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (2) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สวัสดิการจากการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข การได้รับการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน การสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และ (4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสนับสนุน ความรู้ และทักษะกับการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ การกำหนดตัวอย่างโดยการใช้สูตรของยามานะ โดยใช้วิธี การจับสลากรายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน จากหมู่บ้านทั้งหมด 101 จำนวน 303 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการทดสอบไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.3 อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี จบการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาลงมา ร้อยละ 66.0 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 82.2 มีรายได้เฉลี่ย 30,001 – 60,000 บาท/ปี มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 84.2 ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 52.1 มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขระหว่าง 1– 5 ปี (2) การสนับสนุนด้านสวัสดิการได้รับบัตรทองรักษาฟรี ร้อยละ 100 ได้รับการการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม ร้อยละ 77.9 มีแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง (3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก และการปฏิบัติในการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ในระดับสูง แต่ มีทัศนคติเรื่องโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้แก่ เพศ ($p\text{-value} < 0.05$) รายได้ ($p\text{-value} < 0.05$) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ($p\text{-value} < 0.05$) อาชีพ ($p\text{-value} < 0.01$) และการสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($p\text{-value} < 0.01$)

คำสำคัญ การดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

Thesis title: Factors Related to Hemorrhagic Fever Disease Control and Prevention in the Community by Village Health Volunteers in Phisalee District, Nakhon Sawan Province

Researcher : Mr.Theepanakorn Supphakityothin **Degree:** Master of Public Health (Public Health Administration) **Thesis advisers:** (1) Dr.Adisak Sattam, Associate Professor; (2) Sompoch Ratoran, Associate Professor ; **Academic year :** 2006

ABSTRACT

The purposes of this descriptive research were to study: (1) personal factors as gender, education background, occupation, income, marital status, social status, and period of service as village health volunteers (VHVs); (2) supporting factors as benefits drawn from the service, acquired training/field studies, social supports from health personnel and other concerned agencies; (3) knowledge, attitude, and implementation of prevention and communicable disease control; and (4) relationships between such personal factors, supporting factors, knowledge, attitude, and implementation of prevention and communicable disease control in Pisalee District, Nakhonsawan Province.

The research samples of 303 VHVs in Pisalee District, Nakhonsawan Province were selected by drawing 3 from VHVs of each village. Research Instruments used were questionnaires. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and chi-square test.

Research findings showed that: (1) the volunteers were mostly female (72.3%) with an average age in the range of 31-40 years old, with primary education background accounted for 66.0%, mostly farmers (82.2%) in occupation, with an average income of 30,001-60,000 baths per year, mostly married (84.2%), with about half of them having no formal social status (52.1%), had served as VHVs for 1-5 years; (2) all of them were supported with free health care access using gold card, and most of the volunteers (77.9%) acquired training or field studies; (3) they were knowledgeable and their implementation at a very good level but the attitude at a moderate level; (4) factors found to be related to the implementation of prevention and communicable disease control were gender (p-value < 0.05), income (p-value < 0.05), the period of service as VHVs (p-value < 0.05), occupation (p-value < 0.05), and social supports from health personnel and other concerned agencies (p-value < 0.01).

Keywords: Hemorrhagic Fever Disease Control and Prevention, Community, Village Health Volunteers